

Контингент досліджуваних – студенти Харківського коледжу Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради та студенти Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

Гіпотеза дослідження базується на тому, що професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту набуває ефективності, якщо: теоретико-методологічні засади багатоступеневої професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури будуються з урахуванням історичного вітчизняного і зарубіжного досвіду професійної підготовки фахівців фізичного виховання та спорту і відповідно до особистісно орієнтованої парадигми освіти; її результатом і метою є формування смислової парадигми особистості майбутнього вчителя фізичної культури; технології її реалізації зорієнтовані на побудову індивідуальних траєкторій розвитку студентів вищих навчальних закладів, задоволення індивідуальних освітніх потреб та стимулювання їх зростання з опорою на прагнення особистості майбутнього вчителя фізичної культури до професійного самовизначення, професійної самореалізації та професійної самоактуалізації упродовж життя.

Організація дослідження. Експеримент проводиться на базі Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради у м. Харкові.

У педагогічному експерименті взяли участь студенти перших курсів коледжу та академії, які за станом здоров'я віднесені до основної медичної групи. Зі студентами проводилося анкетування щодо форм організації занять на різних рівнях підготовки, умов їх проведення, успішності навчання в обраній професії тощо.

Було організовано дві групи: контрольна та експериментальна, по 25 осіб в кожній. Оцінювалася готовність їх до професійної діяльності, що планується здійснювати за розробленими критеріями: мотиваційним, когнітивним та діяльним.

Порівняльний експеримент виявив відмінності між показниками ефективності рівня знань та умінь студентів контрольної та експериментальної груп. Значущість різниці цих показників оцінювалася за допомогою критерію t-Ст'юдента.

В результаті отриманих даних робимо **ВИСНОВКИ**:

1. На основі науково-методологічного аналізу означеної проблеми, сукупності отриманих теоретичних висновків розкрито сутність питання професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури та розроблено комплексну, структурно-функціональну модель оптимізації професійної підготовки фахівця у вищих навчальних закладах.

Під оптимізацією професійної підготовки ми розуміємо цілеспрямований вибір педагогами найкращого варіанту побудови процесу, який забезпечує за певний час максимальний результат, що відповідає потребам суспільства стосовно підготовки фахівців.

2. Створено модель професійної підготовки, що складається з двох компонентів, які взаємопов'язані між собою і доповнюють одна одну: оптимізація наукової організації педагогічної праці і оптимізація навчально-виховного процесу майбутніх вчителів фізичної культури.

3. До критеріїв оптимізації професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури віднесені: максимальна результативність, дотримання гігієнічних нормативів витрат часу та максимальна відповідність результатів соціально обумовленим цілям, які поставило суспільство перед вищою школою.

ПЕРСПЕКТИВА ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ. Подальше дослідження планується провести щодо питання з управління підготовкою майбутніх фахівців з фізичного виховання в багатоступеневій системі освіти як одного з факторів оптимізації функціонування будь-якої системи, зокрема, такої складної, як сучасний вищий педагогічний навчальний заклад.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зюзюков А.В. Оптимізація професійної підготовки студентів-спортсменів в вищих навчальних закладах / А.В. Зюзюков // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2005. – № 22. – С. 35-38.
2. Моніторинг якості освіти: становлення та розвиток в Україні: Рекомендації з освітньої політики / Під заг. ред. О.І. Локшинової. – К.: «К.І.С.», 2004. – 160 с.
3. Ничкало Н.Г. Неперервна професійна освіта: міжнародний аспект // Матеріали Міжнародної наукової конференції «Творча особистість у системі неперервної професійної освіти» / За ред. С.О. Сисоевої, О.Г. Романовського. – Харків: ХДПУ, 2000. – С.54-80.
4. Суценок Л.П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту: (теоретико-методол. аспект): Монографія / Л.П. Суценок. – Запоріжжя: Запорізь. держ. ун-т, 2003. – 442 с.
5. Тевлін Б.Л. Професійна підготовка вчителів: Метод. матеріали / Б. Тевлін. – Х.: Вид. групи «Основа», 2006. – 192 с.
6. Тимошенко О.В. Деякі аспекти професійної підготовки вчителів фізичної культури в контексті приєднання до Болонського процесу / О.В. Тимошенко // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: 36. наук. пр. / Редкол.: Т.І. Суценок (відп. ред) та ін. – К.: Запоріжжя, 2004. – Вип. 33. – С. 371-377.
7. Тимошенко О.В. Оптимізація професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури: монографія / О.В. Тимошенко. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. – 421 с.

*Школа О. М., Бойченко А. В., Пятницька Д. В.
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради*

ФАХОВА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ІЗ ВПРОВАДЖЕННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

В статті розглянуто результати соціологічного дослідження серед студентів факультету фізичного виховання вищого педагогічного навчального закладу. Мета дослідження: виявлення соціально-педагогічних передумов впровадження інтерактивних технологій навчання у процесі фахової підготовки вчителів фізичної культури. В статті розглядається інноваційний характер підготовки кваліфікованих педагогічних кадрів, конкурентоспроможних на ринку праці, здатних до творчості, самостійності, професійного саморозвитку, освоєння та впровадження наукоємних та інформаційних технологій. Виявлено, що у вищому навчальному закладі педагогічного спрямування існують соціально-педагогічні

передумови для впровадження інтерактивних форм навчання. Переважна більшість студентів бажає брати участь у такій навчальній роботі, що забезпечуватиме активізацію пізнавального процесу.

Ключові слова: студенти, інтерактивні технології, суб'єкт-суб'єктне навчання.

Школа Е. Н., Бойченко А. В., Пятницкая Д. В. *Профессиональная подготовка учителей физической культуры с внедрением интерактивных технологий обучения.* В статье рассмотрены результаты социологического исследования среди студентов факультета физического воспитания высшего педагогического учебного заведения. Выявлено, что в высшем учебном заведении педагогической направленности существуют объективные социально-педагогические предпосылки для внедрения интерактивных форм обучения. Подавляющее большинство студентов желают принимать участие в такой учебной работе, что будет обеспечивать активизацию познавательного процесса.

Ключевые слова: студенты, интерактивные технологии, субъект-субъектное обучение.

E. N. Shkola, A. V. Boychenko, D. V. Pyatnitskaya. *Professional preparation of physical culture teachers with the introduction of interactive learning technologies.* The results of the survey among students of physical education higher educational institution. Revealed that in higher education teaching orientation there are objective social and educational conditions for the introduction of interactive forms of learning. The vast majority of students wish to take part in this study, the activation of which will provide a cognitive process. With the aim of fulfilling the objectives of the study, was conducted a sociological survey among 442 students of faculties of physical training of higher pedagogical educational institutions. The purpose of the study to identify the social and pedagogical prerequisites for the introduction of interactive learning technologies in the process of professional training of physical culture teachers. The article examines the innovative nature of training of skilled pedagogical personnel, competitive on the labor market, creativity, autonomy, professional self-development, development and implementation of science intensive and information technologies. In the Kharkiv humanitarian-pedagogical Academy has the necessary pedagogical conditions (contact of teachers with students, encourage and support faculty creativity, initiative and activity of students) for the introduction of interactive teaching methods. The vast majority of students wishes to participate in these trainings that will ensure the activation of the cognitive process. Further studies require the possibility of applying interactive technologies in secondary schools at lessons of physical culture and methods of professional training of future teachers to their implementation.

Key words: students, interactive techniques, subject-subject teaching.

Актуальність дослідження. Сучасний стан фізичного виховання в Україні характеризується, з одного боку постійним оновленням його змісту, форм та засобів, про що свідчить постійне вдосконалення навчальних програм та нормативних актів (Концепція загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012-2016 роки (розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2011 р. № 828-р), нова редакція Закону України «Про фізичну культуру та спорт» (2010 р.). З іншого боку, фізичне виховання відзначається зниженням його ефективності. Що засвідчується тенденцією зниження рівня здоров'я населення. На думку М. Булатової, 2004; М. Дутчака, 2007; В. Неділько, 2010; В. Платонова, 2006; І. Тихомирової, 2007 та ін., основною причиною вказаного є недооцінка у суспільстві провідної ролі здорового способу життя (ЗСЖ) у процесі формування здоров'я людини, зокрема такої значної складової ЗСЖ як рухова активність. Як відображення описаного соціального становища, у загальноосвітніх навчальних закладах сьогодення спостерігається низька ефективність традиційної системи фізичного виховання, спрямованої на підвищення стану фізичної підготовленості учнів, а підготовка фахівців певного напрямку навчання не мають належної підготовки. З точки зору таких вчених, як: Г. Апанасенко, 2011; Ю. Васков, 2009; М. Віленський, 2006; Л. Іванова, 2010; Л. Лубишева, 1992, 1998; Л. Матвеев, 2005, В. Столяров, 2006; О. Тимошенко, 2014 та ін., покращити ситуацію може синхронізація мети сучасної системи шкільного фізичного виховання, а саме формування здоров'я та особистісної фізичної культури, з його змістом □ тобто, «виховання тілесного через духовне» (П. Лесгафт). Саме тому, на їх думку, змінюються навчальні програми переорієнтовуючись з освітньо-спортивного напрямку на компетентісно-діяльнісний (О. Хуторський, 2002; І. Зимня, 2003). Напрямами вирішення вказаного завдання, на думку В. Давидова, 2006; В. Загвазінського, 2006; В. Краєвського, 2007 та ін., є інноваційний характер підготовки кваліфікованих педагогічних кадрів, конкурентоспроможних на ринку праці, здатних до творчості, самостійності, професійного саморозвитку, освоєння та впровадження наукоємних та інформаційних технологій. Відповідно до вказаного вище, актуальною є проблема підготовки таких спеціалістів фізичної культури для ЗОШ, які б були у змозі використовувати свій особистісний потенціал та активно пізнавати оточуючий світ. Дана фахова підготовка повинна ґрунтуватися на використанні інтерактивних методів та технологій навчання (В. Євдокимов, І. Прокопенко, 2008), бо їх основним завданням цих методів є підвищення рівня пізнавальної активності студентів. Однак, у спеціальній науково-методичній літературі цьому питанню приділяється недостатньо уваги, що й зумовило актуальність нашого дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано у рамках НДР Харківської гуманітарно-педагогічної академії та згідно «Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011-2015 р.р.» за темою 2.4 «Теоретико-методичні основи індивідуалізації у фізичному вихованні та спорті» (№ державної реєстрації 0112U002001) та відповідно до науково-дослідних робіт, які фінансуються за рахунок державного бюджету Міністерства освіти і науки України на 2014-2015 р.р. «Теоретико-методичні основи застосування інформаційних, педагогічних та медико-біологічних технологій для формування здорового способу життя» (№ державної реєстрації 0113U002003) і «Теоретико-методичне забезпечення формування здорового способу життя особистості в умовах навчального закладу в контексті Європейської інтеграції» (№ державної реєстрації 0114U001781).

Мета дослідження □ виявлення соціально-педагогічних передумов впровадження інтерактивних технологій навчання у процесі фахової підготовки вчителів фізичної культури.

Результати дослідження. З метою виконання завдань дослідження, було проведено соціологічне опитування серед

442 студентів факультетів фізичного виховання вищих педагогічних навчальних закладів. Погіршеність результатів становить 3 % для конкретної одиничної події при 95 % рівні довіри. Як засвідчує аналіз фахової науково-методичної літератури, специфічними рисами фізичного виховання є його природність та нерозривність з життям, тобто фізичне виховання носить прикладний характер. Зрозуміло, що у сучасності, а саме в умовах постійної зміни інформаційного простору, розширення можливостей фізкультурного дозвілля, зміни інтересів та зниження інтересу підростаючого покоління до важких видів спортивного тренування, доволі частоті трансформації мети шкільного фізичного виховання, актуальною проблемою є підготовка таких вчителів фізичної культури, які характеризувалися творчістю, комунікативністю, гнучким творчим мисленням, умінням адаптуватися до будь-якої складної робочої ситуації, тобто характеризувалися певними фаховими компетенціями [6, 7].

На думку дослідників В. Безпалько, В. Загвязинського, І. Зимньої, О. Хуторського [1, 3, 4, 5], вирішувати такі завдання можливо за рахунок включення студентів у діалогове навчання, тобто застосовувати у навчальному процесі інтерактивні технології. Однак, на даному етапі, використання інтерактивних методів та технологій у процесі підготовки спеціалістів за напрямком «Фізичне виховання» є недостатньо вивченим. З метою дослідження вказаних аспектів, впродовж 2014-2015 і 2015-2016 навчальних років нами було проведено спеціальне опитування студентів Харківської гуманітарно-педагогічної академії, яка готує вчителів фізичної культури. У процесі дослідження використовувалася анкета закритого типу, яка містила питання пов'язані з використанням викладачами у навчальному процесі інтерактивних методів. Результати узагальнювалися у таблиці 1.

Аналіз матеріалів, представлених у табл. 1, засвідчив, що переважна більшість опитаних респондентів вважає, що між викладачами та студентською аудиторією встановлено достатньо щільний контакт. Це підтверджується тим, що 89,7 % студентів ХГПА вказують на те, що викладачі враховують їх точку зору при проведенні занять. Також це підтверджується і тим, що, у середньому 77,3 % студентів вважають, що викладачі дозволяють їм використовувати під час опанування навчальним матеріалом власний життєвий досвід. Аналіз опитування також засвідчив, що переважна більшість студентів (78,3 %) мають думку, що вони є достатньо активними під час навчання. При цьому викладачі підтримують їх ініціативність та активність (у середньому 77,1 %) та заохочують до творчого вирішення поставлених навчальних цілей та завдань (у середньому – 66,4 %). Зауважимо, що розбіжності у відповідях у розрізі ВНЗ знаходяться у межах статистичної помилки ($p < 0,05$), відповідно результати опитування можна вважати достовірно рівними. Отже, на підставі даного аналізу можна зробити висновок, що у Харківській гуманітарно-педагогічній академії, з точки зору студентів, існують необхідні педагогічні умови (контакт викладачів зі студентами, заохочення та підтримка викладачами творчості, ініціативності та активності студентів) для впровадження інтерактивних методів навчання. Однак, результати опитування підтверджують, що кількість таких викладачів у вищих навчальних закладах коливається, у середньому від 3 (34,1 % відповідей) до 7 (29,3 % відповідей).

Враховуючи при цьому, що кількість фахових предметів становить понад 11 дисциплін (у середньому 72,2 % відповідей), зауважимо, що не усі викладачі циклу фахової підготовки організують діалогове навчання та застосовують об'єкт-об'єктне навчання.

Таблиця 1

Передумови використання інтерактивних технологій у процесі підготовки вчителів фізичної культури (з точки зору студентів)

№ п/п	Напрямок опитування	ХГПА n=203
1	Кількість студентів вважаючих, що педагоги на заняттях враховують їх точку зору	89,7
2	Кількість студентів вважаючих, що використовують під час навчання власний життєвий досвід	88,7
3	Кількість студентів вважаючих, що виявляють активність під час навчання	78,3
4	Кількість студентів вважаючих, що педагоги підтримують їх ініціативи та активність	81,3
5	Кількість студентів вважаючих, що педагоги заохочують їх до творчого вирішення поставлених навчальних цілей та завдань	69
6	Кількість фахових предметів які студенти вивчають на курсі	5-7
		8-10
		11-13
		13-15
7	Кількість педагогів, на думку студентів, які сприяють активізації, ініціативності, творчості студентів, використанню їх життєвого досвіду	1-2
		3-4
		5-7
		8-10
		11-13
8	Кількість студентів бажуючих, щоб на заняттях педагоги сприяли активізації, ініціативності, творчості студентів, використанню їх життєвого досвіду	13-15
		16-18
		19-21
		22-24
9	Кількість студентів вважаючих, що педагоги ставлять перед ними творчі завдання	54,2
10	Кількість студентів, вказуючих на те, що на заняттях вони працюють у малих групах	41,4
11	Кількість студентів, що вказують на те, що у процесі підготовки на заняттях використовують навчаючи ігри (ролеві ігри, імітації, ділові ігри і освітні ігри)	37
12	Кількість студентів, вказуючих на те, що їм завдаються соціальні проекти (публікації для газети ВНЗ, фільми, виставки, казки тощо)	40,7
13	Кількість студентів, вказуючих на те, що на парах обговорюються дискусійні питання (наприклад у формі ток-шоу, симпозіуми тощо)	34,2

14	Кількість студентів, вказуючих на те, що під час навчання вони беруть участь у таких заходах як «Дерево рішень», «Мозковий штурм» тощо		14,8
15	Кількість педагогів, на думку студентів, які використовують під час викладання вказані у пунктах 9-14 інтерактивні методи	1-2	20,7
		3-4	15,3
		5-7	25,6
		8-10	12,3
		11-13	4,9
		13-15	3,5
16	Кількість студентів які бажають щоб на заняттях педагогами застосовувались казані у пунктах 9-14 інтерактивні методи		55,7
17	Кількість студентів, вказуючих на те, що на лекції до них запрошуються фахівці з даної дисципліни		32,5
18	Кількість студентів, вказуючих на те, що їм проводять навчаючи екскурсії		55,2
19	Кількість студентів бажаючих, щоб час викладання фахових предметів використовувалися вказані у пунктах 16-17 інтерактивні форми		75,7

Про це свідчать такі дані, представлені у табл. 1, щодо кількості студентів вважаючих, що педагоги ставлять перед ними творчі завдання (54,2 %), а також тих студентів, що вказують як спосіб організації занять – роботу у малих групах (лише від 41,4% до 45,6 %) та у формі навчаючих ігор (від 33,6 % до 42,1 %). Також лише третина студентів (40,7 %) вказує на те, що під час навчання їм завдаються різноманітні соціальні проекти (публікації для засобів масової інформації, відеофільми, виставки тощо). Приблизно така ж кількість респондентів (34,2%) відмічає, що на заняттях вони обговорюють проблемні питання у вигляді таких ігор як «ток-шоу», «симпозіум» або «конференція». Набагато менше студентів-майбутніх вчителів фізичної культури, відмічають, що на заняттях використовують такі інтерактивні методи як «Дерево рішень», «Мозковий штурм» (14,8 %). При цьому представлені вище інтерактивні методи застосовує від 1 (у середньому 21,3 %) до 7 (у середньому 23,1 %) викладачів. Проте, кількість студентів, яким цікаві такі форми організації навчання, становить у середньому, 68,5 %, тобто переважна більшість.

Аналіз табл. 1 також показав, що з низкою інтенсивністю під час викладання фахових предметів використовуються можливості такої форми навчання як лекції, що проводяться запрошеним фахівцем-практиком. На це вказують 32,5 % студентів ХГПА. Також нерегулярно використовується форма освіти у вигляді навчаючих екскурсій. Про існування такої форми знають лише 55,2 % респондентів, опитаних у ХГПА. Проте респондентів, бажаючих слухати лекції спеціалістів практиків та відвідувати фахові установи та організації, становить $\frac{3}{4}$ від загальної кількості студентів. Таких 75,7 %. У цілому, проведений аналіз дозволив установити, що переважна більшість студентів бажають навчатися у системі суб'єкт-суб'єктного навчання. Так, таких студентів 84,2 %.

ВИСНОВКИ. У результаті проведеного під час дослідження соціологічного опитування серед студентів, майбутніх вчителів фізичної культури, виявлено, що у вказаному вищому навчальному закладі існують соціально-педагогічні передумови для впровадження інтерактивних форм навчання. Переважна більшість студентів бажає брати участь у такій навчальній роботі, що забезпечить, на нашу думку, активізацію пізнавального процесу.

ПОДАЛЬШОГО ВИВЧЕННЯ ПОТРЕБУЮТЬ можливості застосування інтерактивних технологій у загальноосвітніх навчальних закладах на уроках фізичної культури, а також методика фахової підготовки майбутніх вчителів до їх впровадження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беспалько В. П. Систематическое обеспечение учебно-воспитательного процесса подготовки специалистов: Учеб.-метод. пособ. / В. Беспалько, Ю. Татур. – М.: Высш. шк., 1989. – 144 с.
2. Давыдов В. В. Теория развивающего обучения / В. В. Давыдов. – М.: ИНТОР, 1996. – 544 с.
3. Загвязинский В. И. Теория обучения: Современная интерпретация: Учеб. пособ. для вузов / В. И. Загвязинский. □ 3-е изд., испр. – М.: Академия, 2006. – 192 с.
4. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании [Электронный ресурс] / И. А. Зимняя // Режим доступа: <http://www.koob.ru/zimnjaja/#books>.
5. Краевский В. В., Хуторской А. В. Основы обучения: Дидактика и методика: Учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / В. В. Краевский, А. В. Хуторской. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 352 с.
6. Михайличенко О. В. Методика преподавания общественных дисциплин в высшей школе: Учеб. пособ. / О. В. Михайличенко. – Сумы: СумДПУ, 2009. – 122 с.
7. Чепель Т. Л. Интерактивные методы в высшем педагогическом образовании как условие его интенсификации [Электронный ресурс] / Т. Л. Чепель, Т. Д. Яковенко. – Режим доступа: <http://www.concord.websib.ru/page.php?article=88&item=2>.

Иванюта Н.В.

Национальный Технический университет Украины "КПИ"

РАЗВИТИЕ ЗАИНТЕРЕСОВАННОСТИ У СТУДЕНТОВ К ЗАНЯТИЯМ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРОЙ С ТОЧКИ ЗРЕНИЯ ЭМОЦИЙ И ИНТЕРЕСОВ

На каждом этапе развития общества формулируется круг первоочередных проблем, которые должны быть решены наукой в связи с новыми, так или иначе ставшими особенно важными потребностями практики. Одной из таких проблем для физического воспитания является создание базовых знаний по развитию эмоций и интересов. Анализ научных исследований отечественных и зарубежных авторов показал, что именно в процессе занятия физической культурой молодежи повышается эффективность психофизических качеств.

Ключевые слова: учебно – тренировочный процесс, физическая культура, физическое воспитание, эмоции, чувства.